

Inotëro parti napopiso'

Corto hua'ano'sari israiro'sa noya ya'huëcaiso marë' onpo sha'huitacaiso', a'chintërinso'

6 ²²Naquëranchin Siniorori Moisésë nontaton itapon: ²³“Israiro'sa catahua'huaso marë', Aaron, hui'ninpitare chachin sha'huipona'. Yasha'huitohuachina', iso pochin sha'huichina':

²⁴‘Sinioro chachin catahuainquën, hui'nanpita, pë'tahuanënpita, shanënpita, inapita ana'á-chinquën.

Ina chachin nosoroatëinquën noya a'pai'inquën.

²⁵Sinioro quëma marë' noya cancanchin.

Nosoromatërinquënso', a'no-chinquën.

²⁶Nosoroatëinquën Sinioro nóya ni'inquën.

Sano cancantaton noya ya'huë-quë', itapi.

²⁷Ina pochin corto hua'ano'sari, onpopinso na nahuëso israiro'sa sha'huitapona'. Inapohuachina carinta', inapita nosoroato catahuamiatarahuë,” itërin.

Yosë chinotacaso në'mëtë pëi ótënpiso chitorori imotërinso'

(Éxodo 40.34-38)

9 ¹⁵Yosë chinotacaso marë' në'mëtë pëi ótënpiso tahuëri, chitorori imotërin. Inaso', “Yosëri' anoyatopiso në'mëtë pëi,” itopi anta'. Nani i'huaraya nisapaso' ina pëi aipi, ina chitoro chachin pën pochin huënaratárin. Tahuërianpitaquë huarë' inaporin. ¹⁶Tahuëri

nipachina, chinotacaso pëi aipi chitorori imotërin. Tashinta nipachina, ina chachin pën pochin huënaratárin. Nani tahuëri inaposárin. Co onporonta nishatërinhuë'.

¹⁷Chitoro Yosë chinotacaso pëi quëran inápaquë niotëhuachina, ya'ipi israiro'santa pacacaiso ya'huërin. Insëquësona chitoro chiniconpachina, inaquë chinotapi. ¹⁸Chitoro inaporin quëran, israiro'sa Siniorori camairin pacacaiso', chinotacaiso'. Chitoro Yosë chinotacaso pëi quëran co niotëhuachinahuë', inaquëranchin ya'huërápi. ¹⁹Hua'quinta chitoro inaquëranchin ya'huëpachina, israiro'sa co pa'pihuë'. Inaquëranchin ya'huëatona', Yosë marë' sacatapi. ²⁰A'na tahuëriso', cara tahuëri pochin chitoro chinotacaso pëi aipi ya'huërin. Sinioro nohuanton niotëhuachina, israiro'santa paantapi. Sinioro nohuanton chachin chiniconpachina, israiro'santa chinotapi. ²¹A'na tahuëriso', a'na tashiichin chinotacaso pëi aipi chitoro ya'huërin. Tashiramiachin niotëhuachina, israiro'santa paantapi. Tahuërihuë nipon, tashihuë nipon niotëhuachina, israiro'sa paacaiso ya'huërin. ²²A'na tahuëriso', chitoro cara tahuëriichin chinotacaso pëi aipi ya'huërin. A'na tahuëriso', a'na yoquirá. A'na tahuërinta', a'na pi'ira' ya'huërárin. Inapohuachina, israiro'sa co huachi pa'pihuë'. Napoaponahuë', niotëantahuachina, israiro'sa paantapi. ²³Yosë nohuanton niotëhuachina, israiro'sa paantapi. Yosë nohuanton chachin chiniconpachina, chinotaantapi. Co pa'pachinahuë', inaquëranchin Yosë marë' sacatapi. Yosëri Moisésë sha'huëtërinso chachin israiro'sa nipi.

**Israiro'sa Sinai quëran
paantapiso'**

10 ¹¹ Israiro'sa Iquipito quëran pipipiso', nani a'na pi'i nisahuaton a'na yoqui cato shonca tahuëritapi. Naporo tahuëri chachin Yosë chinotopiso pëi quëran, chitoro niotërin huachi. Inaso pëi', "Yosërë' anoyatopiso në'mëtë pëi'," itopi anta'. ¹² Inapohuachina Sinai inotëro quëran israiro'sa paantapi. Pa'sapirinahuë' Paran inotëro partiquë nipachinara, chitoro chiniconin.

³³ Ina pochin Sinioro motopinën quëran, israiro'sa paantapi. Cara tahuëri iratopi. Siniororë' anoyatopiso caposonën quëpana'piro'sa quëchitapi. Sinioro nohuanton chitoro chiniconpachina, inaquë chinotapi huachi. ³⁴ Tahuëri nipachina ipora paasoi chachin Sinioro chitoronën israiro'sa notënanquë pa'sarin. ³⁵ Yosë caposonëonta ipora quëpasoi chachin, Moisésë Yosë nontarin:

“¡Huanitë pochin nica-ton
Sinioro, inimiconënpita
a'paquë'!

Co quë'yarinënquënsopitahuë'
nicatënën, ta'aina'” itërin.

Nani yapa'piquë naporin.

³⁶ Yosë caposonën quëpapisopita chini-conpachinara, Moisésë napoantarin:

“¡Naquëranchin Sinioro huëan-taquë'!

Israiro sontaro'sa chinotapiquë
huëantaquë'.

Inahuaso co pichinahuanhuë'
ya'huëpi,” taantarin. Nani
chiniconpiquë naporin.

Nosha marë' na'nëpiso'

11 ¹ A'na tahuëri israiro'sa nisha nisha parisitaton a mipi huachi. Amiatona', Sinioro pinopi.

Inaso natanahuaton, chiníquën no'huitërin. No'huitaton, ya'natiirinsó në'mëtë pëiro'sa ahuiquitacaso marë' pën a'patimarin. ² Ina ni'sahuatona', chiníquën Moisésë nontopi. Moisésënta inahua marë' Sinioro nontohuachina, ina nohuanton a'naroáchin pën tacopirin. ³ Napoaton ina parti inahua nananquë “Tapira,” itopi. Inaquë Sinioro nohuanton, huiquianapi ni'ton, ina pochin nohuítopi.

⁴ Iquipito quëran pipipona', co israiro'saráchin pipipihuë'. Nisha nisha piyapi'santa imatiipi. Inahuaso capaisoráchin yonquiatona', nosha marë' na'nëpitërapí. Inapita nicatona israiro'santa', na'nëtona ninapotapi: “¡Ma'cha nosha quëtërinënpoa ca'nëhuahuë' paya! ⁵ Iquipitoquëso', co pa'an quëran sami ca'nëhuahuë'. Pipino, sanchia, inapita ca'nëhua'. Sahuanpa, ajosë, pëiro inapita hua'sanëno'santa ca'nëhua'. ⁶ Iporaso nipirinhuë', manasáchin capatëhua', yanisarëhua huachi,” topi.

⁷ Manaso', conantroraya pochachin ninin. Huirítón niponahuë', sha'pi sha'piroton. Comoro yaqui pochin. ⁸ Anpipinanso', tricoro'mo tomarë' tapapiso', iyapinan pochin ninin. Nani tahuëri tashiramiachin, israiro'sa pa'pi ina macapona'. A'naquënsó pë'sanatona', pan pochin nicatona ca'pi. A'naquëonta', amasha amasha pë'sanatona a'itopi. ⁹ Tashi poroncayotohuachina, mananta ya'huëpiquë anotimarin.

¹⁰ Israiro'saso' sa'ina hui'ninpitare' chachin në'mëtë pëinëna ya'coanaquë na'nërápi. Napopiso' Moisésë natanin. Ina natanaton, co noyahuë' ni'nin. Sinioronta napopiso' nica-ton, pa'pi no'huitërin. ¹¹ Napoaton Yosë nontaton itapon:

—Caso quëma piyapinëncó ni'to, ama aquëtë aparisitocosohuë'. ¡Ama huachi aquëtë israiro'sa hua'anën

pochin nica'huaso marë' quëtocosohuë'! Ina pochin acoatonco, aparisitaranco. ¹²Íraca shimashonënpita sha'huitëran no'pa' quëtacaso'. Inaquë quëpa'huaso marë' acopirancohuë', co huachi nanitërahuë'. Inapita quëpacasoso', hua'huaro'sa ipotë quëparëso pochin niconin. Co caso pa'pinacohuë'. Co caso a'shinacohuë'. ¡Napoaton co quëpa'huaso ya'huërinhuë'! ¹³Na'nëtonaco: “Nosha quëtocoi ca'i, itárinaco” ni'ton, ¿intoparancha nosha macato iso nápo piyapi'sa a'cai paya? ¹⁴Caso caora co nanitërahuë' ina nápo piyapinënpita quëpa'huaso'. Pa'pi sacai natanahuë' ta'a. ¹⁵Inachachin nisápahuaso' nohuantohuatan, acopitochanco nipachin. Ina noya noya. Noya ni'patancoso' inapoto. Chimipatoso', co huachi po'pin parisitapohuë', ténahuë, itërin.

¹⁶Napotopirinhuë', Siniororiso' itaantarín:

—Canchisë shonca ansiano'sa chiníquën nanantopisopita huayonahuaton, ayontonquë'. Nani ayontonpatan, chinotëramacoso në'mëtë pëiquë quëntaquë'. Inaquë ninaco. ¹⁷Inaquë o'marahuato nontaranquën. Naporo' inapita aya'coancatacaso marë', napoinchin ispirito quëtëranquënso' mataranquën. Inapitanta quëma pochin cancantatona', isairo'sa quëpacaiso' catahuapënën. ¹⁸Ina quëran isairo'sa sha'huitëquë tashiraya marë' nitapacancaina'. Naporo' nosha ca'sapi. Na'nëtona': “¡Ma'cha nosha quëtërinënpoa ca'nëhuahuë' paya! ¡Iquipitoquë tēhuënchinso noya noya ya'huëapirëhuahuë'!” topiso', nani natanahuë. Noyapa', napopi ni'quëhuarë', nosha nipachin quëchi ca'ina'. ¹⁹Co a'na tahuëriáchin ca'sapihuë'. Co cato tahuëri, co a'natërápo tahuëri, co shonca tahuëri, co cato shonca tahuëriáchin ca'sapihuë'. ²⁰A'na yoquirá' nanirinsó

chachin nosha ca'sapi. Amirotaquë huarë' ca'sapi. Ca chachin inahua huáncana huë'sápirahuë', na'nëpi. Na'nëtona': “¡Ma'marëcha Iquipito quëran pipirëhua paya!” topi. Napoatona nocaninaco ni'ton, napotarahuë, itërin Yosëri.

²¹Moisësëso napoaponahuë', taantarín:

—Saota pasa huaranca quëmapi'sa chiníquëno'sa nipisopita, imaquiari-naco. ¿A'na yoquirá' nosha capa'huaiso quëtáponcoi ti? ¡Co'chi inaquë huarëso nanitërahuë natëa'huanquënso paya! ²²¡Ya'ipi ohuicarosá', ohuacarosá', quësaraiso' tēparai naporini, co iso nápo naniitonahuë'! Marëquë ya'ipi sami ya'huërinso quëtopirëhuahuë tëranta', co naniitonahuë', itërin. ²³Siniororiso napoaponahuë' itapon: —“Co inaso nanitaparanhue',” ¿itëranco ti? Inta nipachin. ¿In ta'ma no'tëquën noinpa'? itërin.

Canchisë shonca ansiano'sa napopiso'

²⁴Moisësëso', pa'sahuaton Siniorori napotërinso' isairo'sa sha'huitonin. Ina quëran canchisë shonca ansiano'sa ayontonin. A'napita ansiano'sa quëran huayonahuaton, Yosë chinotacaso pëi tahuirinquë ahuanira'piarin. ²⁵Naporo' Sinioroso' chitoroquë o'marahuaton, Moisësë nontiimarin. Ina quëran napopinchin ispirito quëtërinso' matahuaton, canchisë shonca ansianoro'sa quëtërin. Inari ya'coancantohuachina, pënëtona'piro'sa pochin caniaritopi Yosë yonquirinsó' sha'huicaíso'. Napoaponahuë napopiso', naporoíchin naporin. ²⁶Cato ya'pinta Moisësëri huayonpirinhuë', co chinotopiso pëiquë pa'pihuë'. Inapitaso', Iritato, Mitato, inapita itopi. Inapitanta ispiritori ya'coancantërin ni'ton, ya'huëpiquëranchin caniaritopi

Yosë yonquirinso' sha'huicaiso'. ²⁷Napohuachina, a'nara hui'napi ta'arë'nachin pa'sahuaton Moisésë sha'huitonin:

—¡Iritato, Mitato, inapita ya'huëpi-quëranchin Yosë yonquirinso', sha'huirapi! itërin. ²⁸Naporo' Moisésë piyapinëni itapon:

—¡Ama sinioro napo'inasohuë'! ¡Sha'huitëquë ta'china'! itërin. Moisésë piyapinënso', Cosoi itopi. Inaso', Non hui'nin. Cosoiso', hui'napitapon quëran huarë', Moisésë marë' sacatërin. ²⁹Inari napotohuachina, Moisésëso naporin:

—¡Ama a'pitocosohuë'! Inapitanta pënëchina'. Ya'ipi isairro'sa Siniorori, ispiritonën aya'coancantërin ni'ton, ina yonquirinso sha'huirapi naporini, noya noya niitonhuë'. ³⁰Ina quëran Moisésëso ansiano'sarë chachin, ya'huëpiquë paantapi.

Nisha ocoron, a'pairinso'

³¹Ina quëran Sinioro nohuanon marë parti quëran, panca ihuan huë'nin. Ina huë'sahuaton, nisha ocoron isairro'sa ya'huëapiquë pa'pi notohuaro' quënin. Yaporisha yanpoáporin. A'na mitroíchin pochin inaparinso yanpoáporin. Ya'huëpi quëran inaporinso', a'na tahuëri iratëreso aquërin'pa' huarë', inachachin pa'nin. ³²Naporo' ya'ipi tahuëri, machináchin nii'huapi. Tashinta', inapochinachin tahuërianpitopi. Tahuëririnquënta', inapopiso ni'huantapi. Napoatona naní quëran shonca imo shonca imo pochin mapi. Nani mapachinara, ya'huëpiso aquëcha ayanitopi. ³³Napoaponahuë', nisha ocoron anpipiso ipora huarë' capasoi', Siniorori no'huirin. Chiníquën canio quëran ana'intaton, notohuaro' piyapi'sa tiquirin. ³⁴Napoaton ina parti apoyatopi: “Quiporo-ataapa” itopi. Inaora nanamënaquë, “capacasoáchin cancantopisopita po'oro',” tapon naporin.

³⁵Quiporo-ataapa quëran paantarahuatona', Asirotoquë canconpi. Inaquë hua'quimiachin ya'huëpi.

Aaron, oshinë chachin

Moisésë pinopiso'

12 ¹A'na tahuëri Aaron, Maria inapita Moisésë pinopi. Coso sanapi maninso marë' chinotopi. ²Napohuaton: “Sinioroso co Moisésëáchin nontërinhuë', quiyanta nontërincoi chachin,” topi nonatona'. Napopiso napoaponahuë', Siniororinta natanin. ³Moisésëso', ya'ipi piyapi'sa quëran sano sano quëmapi ninin. ⁴Napoaton Siniorori inapita cara chachin: “Caranquëma chachin chinotëramacoso pëiquë pantaco',” itërin. Napotohuachina, cara chachin pa'pi. ⁵⁻⁶Naporo' Sinioroso' yaráton chitoro nininquë o'marahuaton, chinotacaso pëi ya'coanataquëchin chiniimarin. Ina quëran Aaron, Maria inapita përarin. Ya'caritohuachinara, itapon: “Natanco sha'huichinquëma'. Inso tëranta yonquirahuëso yasha'huitohuato, co a'ninquë ya'notato sha'huitarahuë'. Hua'narëso pochin ni'pachinco, ma'sona yonquirahuëso' sha'huitarahuë. Huë'ënuquëhuë nipon nontato, sha'huicaiso marë' anitotarahuë. ⁷Piyapinëhuë Moisésëso nipirinhue', co ina pochin anitotërahue. Inaso', ya'ipi piyapinëhuëpita quëran no'të no'tëquën natërinco. ⁸Napoaton inarë'coso', a'ninquëchin nonai. Ina pochin inarë'co nonahuë ni'ton, co onporonta canpitaso ina pinocamaso ya'huërinhuë',” itërin.

Canan no'pa' nëhuëcaiso

marë' a'parinso'

(Deuteronomio 1.19-25)

13 ¹⁻²Ina quëran Siniorori, Moisésë nontaton itapon: “Caraya quëmapi'sa huayonahuaton, no'pa' nicacaiso

marë' Canan parti a'paquë'. Inaso no'pa' quëtaranquëma'. A'na huënton a'na huënton ninin quëran a'nara quëmapi hua'an nininso huayonquë' itërin. ³Siniorori napotohuachina, Paran inotëro parti quëran Moisésëri Israiro hua'ano'sa a'parin. No'pa' nahuicaíso marë' a'parin.

²⁵⁻²⁶Catapini shonca tahuëri Canaan no'pa' noya ni'pi. Nani ni'sahuatona', shonca cato hua'ano'saso', Catisëquë huënantapi. Inaso ninano', Paran inotëro parti ya'huërin. Inaquë Moisésë, Aaron, nisahuaton a'napita israiro'santa ya'huërapí. Nani canquimahuachinara, ni'piso sha'huimapi. Sharo'sa nitërin-sonta quëpiso', a'noimapi. ²⁷Ina quëran Moisésë itapona':

—I'hua a'parancoiso', nani no'pa' ni'contarai. Tëhuëchachin inaquëso', co manta pahuaninhuë'. Ma'tana nitërin-sopita quëmaraiso' ni'co'. ²⁸Napoaponahuë', ya'huëhuano'saso chini chiniquëno'sa pochin ya'nopi. Ninanonënapitanta', pancana. Pairapipisonta inápa nisahuaton tanónën. Naporahuaton panca piyapi Anaco itopiso' shinpitanta quënanai. ²⁹Amaricoro'saso nipirinhuë', Niquipi parti ya'huëpi. Ya'huëré' itiro'sa', amororo'sa', quiposoro'sa', inapitaso motopiro'sa parti ya'huëpi. Canano'saso nipirinhuë', Cortanii' yonsan parti ya'huë-rahuatona', marë yonsanquë huarë' ya'huëpi, itopi.

³⁰Naporo' Caripiso', israiro'sa Moisésë notënanquë nisapiso acopitahuaton, itapon:

—¡Huëco iyaro'sa pa'ahua! Ya'huëhuano'sa canarahuatëhua', no'panëna matahua'. ¡Canpoari noya minsëarihua! itërin. ³¹Ina natanaponaraihuë', a'napita no'pa' nicapona pa'pisopitaso', co nohuantopihuë':

—¡Co'chi napoarihuahuë paya! Inapitaso' canpoa quëran chini chiniquëno'sa ni'ton, minsëarinënpoa', topi. ³²Naporahuatona a'napita israiro'sa', apa'yanacaiso marë' itapona':

—No'pa' nahuipoi pa'piraihuë', pa'pi co noyahuë' ni'conai. Inatohuasos', chimirin ya'huërin. Ya'ipi ya'huëhuano'sa ni'conaiso', mashoina' huanipi. ³³Panca piyapi Anaco itopiso' shinpitanta quënanai. Inapita pirayan huanihuatoira, sëquëréya pochin ninatanai. Inapitanta nicatoncoi, ina pochin cancantërinacoí, itopi.

Canan piyapi'sa të'huatatona co Sinioro natëpiso'huë'

14 ¹Ina natanatona israiro'saso', co napion cancantatona', "yai," topi. Chiniquëna na'nëchináchin tahuërianpitopi. ²Naporahuatona, Moisésë, Aaron inapita pinopi. Inahua capininta': "Iquipitoquëhuë nipon, iso inotëroquëhuë nipon chiminëhua naporini, noya noya niitërihuahuë'. ³¡Co Sinioro iso no'paquë quëcainpoaso nipirinhuë'! Canpoaso ahuetëréhuahuë' tëpahua-chinënpoa', sa'anpoa', hui'nanpoa', inapita masapi huachi. ¡Iquipitoquë chachin pa'mantarëhua naporini, noya noya niitonhuë'!" nitopi. ⁴Ina quëran inahua capini: "¡Huëco pa'ahua a'na hua'an acoatëhua', Iquipitoquë chachin pa'manta'ahua nipachin!" taantapi.

⁵Moisésë, Aaron, inapitaso ina ni'sahuatona', piyapi'sa notënanquë isonpi. Isonpi quëran, no'paquë huarë' monshopi. ⁶Cosoi, Caripi, inapitaso nipirinhuë', panca sëtatona a'mopiso oshapi. Inapitanta Canaan no'pa' nohuítapona pa'piso'. ⁷Inapitari israiro'sa itapona':

—¡No'pa' nahuipoi pa'naiso', pa'pi nóya ni'contarai! ⁸Sinioro noya

ni'pachinpoaso', catahuarinpoa inaquë ya'conacaso'. Ina chachin ina no'pa' quëtarinpoa'. Ina no'paquëso', ma'sha noya noyatërin. Co manta pahuaninhuë'. ⁹Napoaton Siniro natëco'. Ama ya'huëhuano'sa të'huatocosohuë'. Co oshatarihuahuë' minsëcaso'. Inahuaso co Yosë natëpihuë' ni'ton, co incari tëranta catahuarinhuë'. Canpoaso nipirinhuë', Siniro chachin catahuararinpoa'. ¡Ama manta të'huatocosohuë'! itopi.

¹⁰Napopotirinahuë', isairro'saso' co natëtopihuë'. Tëpacaiso marë' na'piquë yatë'yarapi. Naporo chachin Siniro huënaratërinso', chinotacaso pëi aipi ya'norin. Ya'ipi isairro'sa ni'tonënaquë ya'norin. ¹¹Naporo' Siniro, Moisésë itapon:

—¡Ma'chachinta ni'tona', isopita yáncaninaco! Inapita catahua'huaso marë' nani ma'sha sacai nininsopita nipirahuë', ¡co yanatërinacohuë'! ¹²Chiniquë canio a'patato, tiqui'li nipachin. Ama no'pa' quihuitërahuëquë ya'conacaiso marëhuë', inapochi. Inapita tiquirahuato, quëma shiparinpita quëran noya noya nacion ocoiarahuë, itërin.

¹³Moisésëso napoaponahuë', Siniro itapon:

—Iquipitro'saso nani nitotopi, ya'huëpi quëran chiniquë nanantaton ocoirancoiso'. Iporaso' isairro'sa tiquihuatan, inanta nitotapona'. ¹⁴Ina nitotatona', Canaan parti ya'huë'piso-pita sha'huitapona'. Inahua chachionta nani natantopi ya'huërai huáncana ya'huëranso'. Piyapi capini ninontopiso pochin ninontërésonta', nitotopi. Pa'patoira naporopi chitoroquë quëchitëransonta nani nitotopi. Tashinta nipachina, ina chitoro chachin pën pochin huënaratërinso', inanta nitotopi. ¹⁵Ya'ipi inapita nitopotirinahuë', a'naromarëáchin isairro'sa tiquihuatan,

inapitaso taponá: ¹⁶“Caso Yosëco ni'to, Canaan no'pa' quëtaranquëma,” ta'ton, isairro'sa quësapirinhuë', co huachi nanitatonhuë', inotëro parti tiquirin, itaponën. ¹⁷Napoaton ipora chachin, chini chiniquë nanantëranso a'notocoi. Sha'huiranso chachin niquë'. Nani i'hua sha'huitëranco: ¹⁸“Caso co a'naroáchin no'huitërahuë'. Piyapinëhuëpita nosoromiatërahuë. Co noyahuë' nipirinahuë', oshanëna inquitato nanan anoyatërahuë. Co natëtonacohuë' oshahuanpachinanta', inapotërahuë. Tëhuëhuachinaso napoaponahuë', onpopionta ana'intarahuë. Hui'ninpita, shinpita, inapitanta ana'intarahuë. Shiparina shinpita nicoantarinquë huarënta ana'intápo,” ténan. ¹⁹Ina pochin quëmaso' piyapinënpita nosororan nichinapon chachin, nosoroquë'. Iquipito quëran huarë' na'con tëhuë'tërinën. Tëhuëtopirinënhuë', isëquë huarë' nani quë'canquiran ni'ton, co noyahuë' nipiso inquitaton, noya ni'quë', itërin.

**Siniro isairro'sa
ana'intërinso'**

(Deuteronomio 1.34-40)

²⁰Moisésëri napotihuachina Siniro itapon:

—Noyapa'. Quëma napotëranco ni'ton, co ata'huantarahuë'. ²¹Napoaponahuë', caso nanpiárahue. Naporahuaton, ya'ipi isoro'paquë noyasáchin ninahuë. Naporahuëso' no'tëquë nininso pochachin apira sha'huitaranquënsonta', no'tëquë nisarín. ²²⁻²³Chini chiniquë nanantato, Iquipitoquë nani ma'sha sacai nininsopita ninahuë. Inotëro partinta inaporahuë. Inaporahuësopita anitotërinquëma noyasáchin ninahuëso'. Ina nicaponaraihuë isairro'saso', na'aro ténirínaco.

Naporahuaton camaitërahuësopita co natëpihuë'. Ina ni'ton, napopiso-pita co inso tëranta ya'conaponahuë'. Shimashonënapita no'pa' quëta'huaso' sha'huitërahuëquë co ya'conapona-huë'. Nocaninacosopita co inso tëranta ya'coanpihuë'. ²⁴Piyapinëhuë Caripi itëramasoráchin nanitaparahuëso' natëton, nishatërin. Napoaton ina tëhuëchinsó' no'pa' nohuitacaso marë' pa'ninquë ya'conapon. Shinpitanta inaquë ya'huëapona'. ²⁵Amaricoro'sa', canano'sa', inapitaso canonamatëro'-saquë ya'huëpi. Canpitaso nipirinhüë', tahuërëantarahuatoma', tashiraya chachin inotëro parti pa'tomantaco'. Quëhuai marë parti pa'mantaco', itërin.

²⁶Naquëranchin Siniorori, Moisésë, Aaron, inapita nontaton itapon:

²⁷—Israiro'sa co noyahuë' cancantatona', na'con pinorinaco ni'ton, ¡co huachi ahuantërahuë'! Ya'ipi pinorinacosopita nani natanahuë'. ²⁸⁻²⁹Napoaton quëma Moisésë pa'sahuaton, ya'huë-rënamëhuë' israiro'sa sha'huitonquë: “Caso Sinioroco nanpiárahüë' ni'to, no'tëquën nontaranquëma'. Nonatoma naporamaso chachin, co nanitaramahuë' Canaanquë ya'conacamaso'. I'hua chachin nipichiramaquë, cato shonca pi'ipitëramaso' quëran huarë' pichirinënguëma'. Ina naponquëma chachin pochin, pinoramaco ni'ton, iso inotëro parti chachin chiminarama'. Chiminpatama', nansëquëma notëntërantapon. ³⁰Caripi, Cosoi, inapitaráchin ya'conapona'. Inaquë po'moanquëmaso marë' no'tëquën sha'huitopiranquëmahuë', co natëtëramahuë' ni'ton, canpitaso co ya'conaramahuë'.

³¹Hui'namanta yonquiatoma': 'Nimicoro'sa mataponënpoa', topiramahuë', co napoarinhüë'. Inapitaso' canpita no'pa' nocanamaquë po'mohuato, nóya

ya'huëapona'. ³²Canpitaso iso inotëro parti chiminpatama', nansëquëma notëntërantapon. ³³Isëquë chachin hui'namapitanta', ohuicanëna a'paitona ya'huapona'. Catapini shonca pi'ipi napoapona'. Canpita co natëramacohüë' ni'ton, hui'namapitanta ina pochin parisitapi. Ya'ipi mashonquëma ninamasopita isëquë chachin taquiama huarë' inapoapona'. ³⁴Hua'ano'sa Canaan no'pa' nohuitacaiso marë' a'paramasopita, catapini shonca tahuëri hua'quipi. Inapochachin carimanta', catapini shonca pi'ipi ana'intaranquëma'. A'na tahuëri marë', a'na pi'lira parisitarama'. Inapotohuatënguëma', ya'ipiya quëran nitotapoma': 'Sinioro ano'huitacasoso', pa'pi co noyahuë', tëcapoma'. ³⁵Ca Sinioroco no'tëquën sha'huitaranquëma'. Ina pochin mini co noyahuë' cancantopisopita, ana'ntarahüë. Iso inotëro parti napopináchin yonquiatoma', co yanatëramacohüë ni'ton, isëquë chachin taquiapoma', itërin.

Shonca hua'ano'sa chiminso'

³⁶⁻³⁷Shonca cato hua'ano'sa Canaan no'pa' nohuitacaiso marë' Moisésëri a'parin. Napopirinhüë shonca ya'piso', pa'pi co noyahuë' nanan sha'huiimapi. Ina natanatona', piyapi'sa Yosë no'huipi. Napoaton ina nohuanton chiniquën caniori ma'ton tiquirin huachi. ³⁸Cosoi, Caripi, inapitaso nipirinhüë', co chiminpihuë'.

Orma ninanoquë israiro'sa canapiso' (Deuteronomio 1.41-46)

³⁹Ya'ipi Sinioro naporinso Moisésëri israiro'sa sha'huitohuachina, pa'pi sëtopi huachi. ⁴⁰Tahuëririnquë, tashiramiachin capayatahuatona', motopiro'sa parti

pantapi. Inaquë a'na motopi hui'nimotên'pa' pantarahuatona', napoontapi:

—Tëhuëenchachin co noyahuë' nica-tëhua oshahuanëhua'. Napoaponahuë', nani isëquë huëntarëhua'. ¡Huëco pa'ahua', Sinioro sha'huitërinpoaquë ya'coanhua'! topi.

⁴¹—Canpitaso co Sinioro natëto-mahuë', napoarama'. Canpitaora nohuanton yaya'conpiramahuë', co onporo napoaramahuë'. ⁴²Co huachi Sinioro catahuarinquëmahuë' ni'ton, ama aquëtë pacosohuë'. Inimicoro'sa minsëchinquëma'. ⁴³Amasha pa'patama', amaricoro'sa', canano'sa inapita quënancontarama'. Yosë nani a'porama ni'ton, inapitarë'quëma niahüehuatama', tiquiarinëinquëma', itërin Moisésëri.

⁴⁴Napotopirinhüë', inapitaso onpionta pa'pi. Canaan motopiro'sa parti ahuëtacaiso marë' pa'pi. Siniororë' anoyatopiso caposonënso', co quëpapihuë'. Co Moisésë tëranta pa'ninhüë'. Ya'huëpikuëranchin ya'huërapi. ⁴⁵Naporo' amaricoro'sa', canano'sa', inapita nina-nonëna quëran pipirahuatona', israiro'sa ahuëimapi. Nita'atohuachinara Orma ninanoquë huarë' imaquimapi. Naporo' israiro'sa ahuëatona canamiatopi.

Na'pi quëran i'sha pipirinsö

(Éxodo 17.1-7)

20 ¹Amaricoro'sa', canano'sa', inapitari canapi piquëran, israiro'saso huë'piso parti pa'mantapi. Pascoa yoquiquë, Sin inotëro parti camantapi. Catisë ninanoquë hua'qui quëparitopi. Inaquë Maria chiminin. Chiminpachina, inaquëranchin pa'pitopi. ²Inaquënta capa i'sha niantahuachina, israiro'saso niyontonahuatona', Moisésë, Aaron inapita no'huitona noncarotaantapi:

³—¡Siniorori tëparinsopitarë' quiyanta chiminai naporini, noya noya niiton-huë'! ⁴¡Quiyaso' Yosë piyapinënpitacoi ni'toi, co iso inotëro parti quëcancoiso nipirinhüë'! Quiya nisahuaton, pë'tahuanëhuëipitanta chimina'huaiso marë' ¿isoporinquë quëntamarancoi ti? ⁵¡Ma'marëta Iquipito quëran po'coninquë quënancoi! Co manta isëquëso sha'nëhuë'. Co iquira nararo'sa ya'huërinhuë'. Co oparoro'sa ya'huërinhuë'. Co cranata nararo'santa huanirinhüë'. Co i'sha tëranta o'oca'huaiso ya'huërinhuë', itopi.

⁶Ina natanatona', Moisésë, Aaron, inapitaso piyapi'sa patopi. Patahuatona Yosë chinotacaso pëi ya'coanaquë, pantapi. Inaquë isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', Sinioro chinotopi. Naporo' Sinioro huënaratërinso', ya'norin. ⁷⁻⁸Siniorori, Moisésë itapon:

—Iya masho Aaronë'quën, israiro'sa ayontonco'. Nani niyontonpachina', huaranën maquë'. Masahuaton inapita ni'tërantapaquë, na'pi camaiquë i'sha quëchinquëma'. Ca nohuanto israiro'sa o'ocaiso marë' na'pi quëran i'sha pipiari. Pë'tahuanënapitanta o'opona huachi, itërin.

⁹Siniorori camairinso chachin Moisésëso', huaranën chinotopiso pëi quëran maconin. ¹⁰Ina quëran Aaronë chachin na'pi notënanquë israiro'sa ayontonpi. Inaquë Moisésëri no'huiton itapon:

—Canpitaso co natantochinachin cancantopiramahuë', sha'huichinquëma': Canpita o'ocamaso marë' ¿iso na'pi quëranpita i'sha ocoica'huaiso ya'huërin ti? itërin. ¹¹Ina tosahuaton huaranën quëran catoro na'pi ahuërin. Inapotohuachina, notohuaro' i'sha pipirin ni'ton, israiro'sa o'opi huachi. Pë'tahuanënantata o'opi. ¹²Moisésë,

Aaron, inapitaso napoaponahuë!, Yosëri itapon:

—Canpitaso co natëtapomarahuë! naporama! Ina ni'ton, israiro'sa co chinotërinacohuë!. Ya'ipi cancanëma quëran natëtoma naporama naporini, israiro'sa chinochitonacohuë!. Chinotatonaco: “¡Ma noyacha inaso paya!” ichtonacohuë!. Napoaton canpitanta!, no'pa' quëtaranquëmaquë co ya'conaramahuë!, itërin. ¹³Ina i'sha pipirinquë apoyatopi: “Miripa i'sha” itopi. Inaquë israiro'sa co Siniro natëtonaraihuë! i'sha marë' nonca topi ni'ton, Siniro noyasáchin nininso' a'notërin.

**Israiro'sa na'huëcaiso',
itomoro'sari ya'copipiso'**

¹⁴Catisë quëran caraya quëmapi'sa!, Moisésëri a'parin Itomo copirno nontacaiso marë!. Cantonahuatona itapona: “Quiyaso' israiro'sacoi, canpita quëmopinëma ninai. Nani nitotëran Iquipitoquë yacapatatopi, parisitëraiso!. Isëquë huarë' canquia'huaiso marënta!, na'con parisitërai. ¹⁵Shimashonëhuëpita iráca Iquipito parti pa'pi. Inaquë hua'qui ya'huëpi. Oshaquëranchin iquipitoro'sari, shimashonëhuëpita aparisitërin. Quiyanta ya'huëantahua-toira, inapochachin aparisitërinacoi. ¹⁶Parisitápatoí catahuaincoiso marë' Siniro nontërai. Chiniquë nontohua-toira natanahuatoncoi catahuarincoi. Anquëninën a'paimarin Iquipito quëran ocoincóiso marë!. Iporaso' Catisë ninanoquë ya'huëarai, canpita no'panëma naniconinquë nisarai. ¹⁷Iporaso nipirinhüë!, no'panëmataëchin na'huëca'huaiso marë' natainquë ta'toi huë'nai. Co iminëmaquë ya'conapoihuë!. Oparonëmanta co ya'contapoihuë!. Co posonëmaquë tëranta i'sha o'opoihuë!. Tëquën irasáchin

pa'tarai. Co pëshonaraihuë!. No'panëma na'huëta'huai huarë' inapoarai,” itopi. ¹⁸Copirnoriso nipirinhüë!, itapon:

—¡Co naporinhüë! Co no'panëhuëitaëchin na'huëcamaso ya'huërinhuë!. Co natëtohuatamahuë!, sontaronëhuëpitaro'co chachin ana'intaranquëma!, itërin. ¹⁹Itohuachina, israiro'sari noya sha'huitërin:

—Tëquën irasáchin pa'tarai. Papoi pochin o'oca'huaiso marë' pëshonpatoi, pahuërearainquën. Pë'tahuanëhuëpita o'orinso marënta!, pahuërearainquën. Topinan na'huëca'huaiso marë' naporainquën, itopi.

²⁰⁻²¹—¡Co na'huëaramahuë! itahuaton, sontaronënpitarë chachin noyá niacorahuatona!, israiro'sa ama na'huëcaiso marëhuë! to'shitëpi. Ina ni'sahuatona!, israiro'saso' a'na ira pa'tacaiso' yonquipi huachi.

Aaron chimininsó'

²²Ya'ipi israiro'sa Catisë quëran pipirahuatona!, Or motopi parti notëtopi. ²³Inaquë itomoro'sa no'panën nani-rintaëchin, Siniro Moisésë, Aaron inapita itapon: ²⁴“Aaronso' chiminapon huachi. Israiro'sa no'pa' quëta'huaso' sha'huitërahuëquë co ya'conaponhuë!. Miripa i'shataquë camairanquëmaso co natëramahuë ni'ton, Aaronso' isëquë chiminapon. ²⁵Quëmari Moisésë Or motopi hui'nimotënnquë quëpaquë!. Hui'nin Iriasaro itëramasonta!, quëpaquë!. ²⁶Inaquë Aaron, corto hua'an ni'ton, a'morinsó ocoitahuaton, hui'nin a'motëquë!. Pa'pinso' inaquë chachin chiminapon,” itërin.

²⁷Siniro camaitërinso chachin, Moisésëso ninin. Ya'ipi israiro'sa ni'tonënnquë, cara chachin Or motopiquë pantapi. ²⁸Pomosontahuachinara, Aaron corto hua'an ni'ton, a'morinsó

ocoitërin. Nani ocoitahuaton, inaquë hui'nin a'motërin. Inaquë chachin Aaron chiminin huachi. Ina quëran Moisésë, Iriasaro, inapitaíchin o'mapi huachi. ²⁹“Aaron chiminin huachi,” ta'tona', israiro'saso' na'con sëtopi. Cara shonca tahuëri ina marë' na'nërápi.

Ormaquë ya'huëpisopita canapiso'

21 ¹Canaan copirno Arato nina-noquë ya'huërinso', sha'huitopi: —Israiro'sa Atarimo ira huë'shiapi, itopi. Ina natanahuaton, sontaronënpitarë chachin israiro'sa nacapirahuatona', ahuërin. Canatahuaton na'amiachin israiro'sa manin. Masahuaton, ya'huërin'pa' quëparin. Ina ninanonënso', Niquipi parti ya'huërin. ²Inapotohuachinara, israiro'saso Siniro nontatona itapona': “Canano'sa minsëa'huaiso' catahuahuatancoi, ninanonënapita ata'huantomiatarai,” itopi. ³Napopiso chachin Siniro, canano'sa minsëcaiso' catahuarin. Ya'lipi inapita ata'huantahuatona', ninanonënapitanta', ata'huantomiatopi. Napoaton ina parti Orma itopi.

Sha'pi hua'na quëran ya'huan nonanpiso'

⁴Or motopi quëran israiro'saso pipirahuatona', Quëhuai marë parti pa'mantarapi. Ama itomoro'sa no'pa-nëntaëchin pacacaiso marëhuë', panca conitopi. Paponá pochin israiro'sa no'huitaantapi. ⁵No'huitatona', Siniro pinopi. Moisésënta itapona':

—¡Ma'marëcha Iquipito quëran ocoirancoi paya! ¿Iso inotëro parti chimina'huaiso marë' quëntamarancoi ti? Capa i'sha, capa cosharo ya'huërinhuë'. Manaíchin capatoi nosorotarai, itopi.

⁶Napopiso marë' Siniro ana'intaton, quëtëton ya'huano'sa a'patiirin.

Inapitari quëtërin ni'ton, na'a israiro'sa chiminpi. ⁷Napohuachinara, Moisésë paaparahuatona itapona':

—¡Ma'huantacha ninai paya! Siniro no'huitoi, quëmanta no'huitënquën oshahuanai. Siniro nontëquë ya'huan-no'sa a'pachincoi, itopi. Itohuachinara, Moisésë Siniro nontërin. Israiro'sa oshanën inquitaton, catahuantacaso marë' nontërin. ⁸Ina quëran Siniro, Moisésë itapon:

—A'nara ya'huan nonanaton, naraquë achinpiquë'. Inapotahuaton ahuaniquë'. Inso tëranta ya'huanahuachin, ina achinpiranso', në'pë'in. Inapohuachin, co chiminaponhuë', itërin. ⁹Napotohuachina, Moisésë sha'pi hua'na quëran ya'huan nonanin. Inapotahuaton, naraquë achinpirin. Inso tëranta ya'huanahuachina, a'naroáchin ina në'pëconin. Në'pëhuachina, Siniro nohuanton noyatërin.

Copirno Paracori, Paramo amatërinso'

22 ¹Israiro'sa pa'sápatona', Moapo canonamatëquë canconpi. Canconahuatona', inaquë ya'huëtantapi. Moapo no'paso', Cortanii' quëran pi'pipirinso parti quëparitërin. Quirico ninano notënanquë ya'huërin.

²⁻⁴Israiro'sari amororo'sa ata'huantërinso natantahuaton, Moapo copirnososo pa'yanin. Naporo tahuëri'sa Paraco itopiso', Moapo copirno ninin. Inaso' copirno Sipor itopiso' hui'nin. Piyapinënpitarinta israiro'sa hua'huayátërahüë huësapiso ni'sahuatona', pa'pi të'huatopi. Ina yonquiatona Matian ansiano'sa sha'huitonpi: “Israiro'saso', notohuaro' ni'tona', tiquiaponacoi quiyaso'. Toro masho panpatoro' capaton pë'yarinoso pochin, nitaponacoi,” itopi.

⁵Napoaton copirnososo', piyapinënpita Pitor ninanoquë a'parin. Paramo

macontacaiso marë' a'parin. Inaso', Pioro hui'nin. Pitor ninanonta', Amapi ro'tëquë ya'huërin. Iopiratisii' yonsanquë. Paracori piyapinënpita camairin Paramo napotacaiso': "Iquipito quëran notohuaro' piyapi'sa pipirahuatona', ya'ipi ya'huërai ro'tëquë ya'soipi. Iporaso ya'huërahuë ninano notënanquë chachin, ya'huëintarapi. ⁶Chini chiniquëno'sa nil'ton, ma'shátërahuë quiyaso' canaponacoi. Napoaton a'naroáchin huëcaton, ama huachi noya ya'huëcaiso marëhuë' quëmari sha'huitiiquë'. Quëmaso' noya ya'huëcaiso marë' sha'huitohuatana, ina inachachin ninin. Naporahuaton ama huachi noya ya'huëcaiso marëhuë' sha'huitohuatana, ina inachachin ninin. Quëmari inapotohuatan, tapon minsërahuato, ya'huërai quëran yaa'parai," itoco', itërin.

⁷Moapo ansiano'sa', Matian ansiano'sa', inapitasa na'con coriqui quëpapi. Paramori israiro'sa inapotohuachin, pahuërëcaiso marë' quëpapi. Ya'huërinquë canpachinara, Paracori nanan a'patërinso sha'huitopi. ⁸Sha'huitohuachinara, Paramori itapon:

—Isëquë tahuërianpitoco'. Ina quëran ma'sona Siniro camairincoso', sha'huichinquëma', itërin. Napotohuachina, Moapo ansiano'saso', inaquë quëparitopi.

⁹Naporo tashi Siniro Paramo ya'notahuaton, itapon:

¹⁰⁻¹¹—¿Inpitata quëma pëinënquë nisapi? itërin.

—Sipor hui'nin Paraco itopiso' Moaporo'sa hua'anëntërin. Ina, piyapinënpita a'pairin sha'huitiinacoso marë': "Iquipito quëran notohuaro' piyapi'sa pipirahuatona', ya'ipi ya'huërai ro'tëquë ya'soipi. Napoaton a'naroáchin huëcaton ama huachi noya ya'huëcaiso marëhuë'

sha'huitiiquë'. Quëmari inapotohuatan, tapon minsërahuato, no'panëhuëi quëran a'parai," tiquipi, itërin.

¹²—Ama inapitarë'quën paquësohuë'. Naporahuaton co ina piyapiro'sa inapitamasa ya'huërinhuë'. Inapitasa' cari chachin noya ya'huëcaiso marë' nani sha'huitërahuë, itërin Yosëri.

¹³Tahuërinquë tashíramiachin capayatahuaton, comisiono'sa itapon: —Siniro co nohuantërinhuë' canpitaro'co paca'huaso'. Napoaton ya'huëramaquë paantaco', itërin.

¹⁴Napotohuachina Moapo hua'ano'saso', pa'mantarahuatona Paraco itapona':

—Paramo co nohuantërinhuë' imaquintaincoiso', itiipi.

¹⁵Paracoso napoaponahuë', naquë-ranchin a'napita hua'ano'sa ya'huëre' a'paantarin. Chini chiniquënanan-topiso', nisahuaton na'con na'con a'paantarin. ¹⁶⁻¹⁷Paramo cantonahuatona', itapona':

—Sipor hui'nin Paraco itëraiso nanan a'patiantarinquën: "Onpopionta huëcaton, isopita piyapi'sa ama huachi noya ya'huëcaiso marëhuë' sha'huitiiquë'. Huë'patan noya noya ni'saranquën. Ma'sona nohuantëranso' natanpatanco, acotaranquën," tënin, itopi.

¹⁸Itopirinahuë Paramoriso' itapon:

—Caso co caora yonquinëhuë quëran ma'sha nica'huaso' nanitërahuë'. Pancahuë nipon, naniahuë nipon ma'sha nipatora, Yosë nohuantërinso'rachin nisarahuë. Pëinën mëntasha oro, prata, inapita Paraco quëtopirincohuë tëranta', Yosë nohuantërinso'rachin nisarahuë.

¹⁹Napoaponahuë', ipora tashi canpitanta isëquë tahuërianpitoco'. ¿Ma'tama iporaso' Siniro taanta'in pa'? itërin.

²⁰Naporo tashi Siniro ya'notantarahuaton, itapon:

—Quëma marë' huë'pachinaso', imaquë nipachin. Napoaponahuë', ma'sona nohuantërahuësoráchin quëmaso' nisaran, itërin.

**Yosë anquëninëni
Paramo ya'copirinsó'**

²¹Tahuëririnquë Paramoso', Moapo hua'ano'sa imacaso marë' moranën tapararin. ²²Nani tapahuachina, inaquë ya'mitëahuaton pa'sarin. Cato piyapinënpitari imasapi. Napoaponahuë', pa'sarinso marë' Yosëriso co noyahuë' ni'nin. Napoaton Siniro anquëninëni ya'copicaso marë' to'shitërin. ²³Paramoriso co quënanpirinhuë', moranëso Siniro anquëninën quënanin. Iraquë sahuëninën sël'quërin quëran huaniarin. Ina quënanaton, pëshonin. Pëshonpachina, Paramori iraquë a'paantacaso marë' naraqüë chinquë huihuirin. ²⁴Siniro anquëninëno amasha pa'nin. Pa'sahuaton, cato oparo na'pi quëran pairapipiso' huancánachin ira pa'ninquë to'shitaantararin. Inaëchinsó', ira co pancanayahuë'. ²⁵Moraso naquëranchin Siniro anquëninën quënaantarahuaton, pëshoantararin. Pëshoantapirinhuë', na'pi paira ya'huërin ni'ton, inaquë hua'anën nantëquën ya'quëantërarahuaton oquë-rërin. Napotohuachina, Paramoso' moranën naquëranchin huihuiantarin. ²⁶Napoaponahuë', Siniro anquëninëno amasha paantararin. Pa'sahuaton, ira yami yamianásha'huaya nininquë to'shitaantararin. Inaquëso', co onpo pëshonchináchinhuë' ninin. ²⁷Moraso naquëranchin Siniro anquëninën quënaantarahuaton, quëhuënin huachi. Co onpo pëshonacaso huë' ni'ton, naporin. Napohuachina Paramoso', naquëranchin moranën no'huiton, huihuiantarin. ²⁸Naporo' Siniro nohuanton, moraso nonin. Nonsahuaton hua'anën itapon:

—¡Cariinquënsó', co ma'sha onpoto-piranquënhuë'! Quëmaso isoarë', nani cararo huihuiranco, itërin.

²⁹—Co yanatërancohuë' ni'ton, napotëranquën. Sahuëni ya'huëtërinco naporini, nani tēpa'itēnquēnhuē', itërin.

³⁰—Iráca quëran huarë' quëparanquën nipirinhuë', co po'tochinanquënhuë', itaantararin moranëni.

—Naporin mini nipirinhuë', taantararin Paramo.

³¹Naporo' Siniro nohuanton, Paramonta Yosë anquëninën quënanin huachi. Sahuëni sël'quëaton iraquë huaniárin quënanin. Ina quënanahuaton isonin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton, mosharin. ³²Siniro anquëninënisó' itapon:

—Co cara cararo moranën huihuicasohuë' nipirinhuë'. Co noyahuë' nicacaso' yonquiran ni'ton, carinquën to'shitëapiranquënhuë'. ³³Co moranën pëshoninhuë' naporini, nani tēpa'itēnquēnhuē' huachi. Napoaponahuë', moraso co tēpa'itohuē', itërin.

³⁴—To'shitërancoso' co nitotatohuë', oshahuanahuë'. Napoaponahuë', quëma topatan ayamanta'i nipachin, itërin.

³⁵—Paquë imatëquë'. Napoaponahuë', ma'sona sha'huitëranquënsoráchin nonsaran, itërin.

**Paramo, Paracorë'
niquënanpiso'**

Napotohuachina Paramoso', Paracori hua'ano'sa a'parinsó' imaquirin. ³⁶Paramo huë'sarinso natanahuaton, Paracoso' nacapicaso marë', no'panën naniconininquë ninarin. Inaquë a'na ninano ya'huërin. Arnoi' chinpina-mënuquë ya'huërin. Paramo quënanahuaton, itapon:

³⁷—Cariinquën përapiranquënhuë'. ¿Onpoatonta co yahuëntaranhuë'?

“Huëntaran naporini, noya nicatënquën no'tëquën pahuërë'itënquënhuë!” itërin.

³⁸—Ma'tana nani canquirahuë. Napoaponahuë!, co ma'sha tëranta caora yonquinëhuë quëran, nona'huaso ya'huërinhuë!. Yosë sha'huitërincosorá-chin sha'huipo caso!. ³⁹Ina quëran cato chachin Quiria-osoto ninanoquë pa'pi. ⁴⁰Inaquë Paraco camaitërin ohuacaro'sa!, ohuicaro'sa!, inapita tëpacaiso!. Paramo, hua'ano'sa imaquirinso!, inapita quëpatontacaiso marë! naporin.

⁴¹Tahuëririnquë Paracoso!, Paramo yonisahuaton, Pamoto-Paaro motopi'pa! quëpantarin. Ina quëran nocotahuaton, israiro'sa ya'huëpiso intonquë, në'mëtë pëiro'sa quënanin.

23 ¹Ina quëran Paramori Paraco itapon:

—Isëquë chachin canchisë artaro nitoco. Inaquë ahuiquitacaso marënta!, canchisë toroa'hua, canchisë carniro, inapita quëquë!, itërin. ²Ina natanahuaton, Paracoso! ina inachachin ninin. Cato ya'pi chachin ma'sha tëparahuatona Yosë marë! acopi. A'naya a'naya artaroquë a'nara toroa'hua, nisahuaton a'nara carniro acopi. ³Ina quëran Paramori, Paraco itapon:

—Isëquë ma'sharo'sa tëpatë acorëso pirayan ninataco. Caso amasha pa'sarahuë tapona Sinioro o'marin nicaincoso marë!. Ina quëran ma'sona anitotërinco!, sha'huitaranquën, itërin.

**Paramori israiro'sa
noya ya'huëcaiso marë!
sha'huitërinso!**

Ina tosahuaton Paramoso!, a'na panëna'huaya tomaro'të nininquë pantarin. ⁴Inaquë Yosëri ya'notohuachina, Paramori itapon:

—Canchisë artaro ninahuë. A'naya a'nayaquë a'nara toroa'hua nisahuaton

a'nara carniro tëparahuato, quëma marë! acorahuë, itërin. ⁵Napotohuachina Siniorori Paramo anitotërin ma'sona ta'caso!. Nani anitotahuaton itapon:

—Paracotaquë paantarahuaton, carinquën anitotëranquënso chachin sha'huitëquë!, itërin. ⁶Paramoso! huëantarahuaton, Paraco huaniárin quënanquiantarin. Artaroquë ma'sha acopiso! pirayan huaniárin. Moapo hua'ano'santa!, inaquë yamorapi. ⁷Naporo! Paramoso!, Yosëri anitotërinso sha'huirín:

“Moapo copirno Paraco itopiso!, pi'i pipirino parti quëran amatërinco ni'ton, huë'nahuë.

Aran motopiro'sa parti ya'huëpirahuë!:

‘Huëcaton israiro'sa ama huachi noya ya'huëcaiso marëhuë! sha'huitiiquë!.

Cacopo shinpita co noyahuë! yonquirapiton napotëquë!,' tënín, itërinaco.

⁸Napopirínhuë!, inahuaso Yosëri noya ni'nin.

Noyasáchin yonquirapirin. Napoaton co nanitërahuë! inapota'huaso!.

Co pi'pian tëranta nanitërahuë!, co noyahuë! yonquirapia'huaso!.

⁹Inápa natëtëro'sa quëran notërahuë.

Motopia'huaro'sa quëraonta nocorahuë.

Co a'napita piyapiro'sa pochínhuë! inahuaso nicatona!, Yosë marë! nanopicaíso! nohuan-topi.

¹⁰Amocan tomontërinso pochín, co onpo pichichináchinhuë! na'api.

Onposo ya'huëpiso!, co insonta nitotërinhuë!.

Inahuaso noyasáchin nipi ni'ton,
 noyasha chiminapona'.
 Inahua pochin canta', chimi-
 nahuë naporini,
 noya noya cancanchitohuë',
 tēnahuë," itërin.

¹¹Naporinso natanahuaton, Paracori
 Paramo itapon:

—¡Ama napotëquësohuë'! Inimico-
 nëhuëpita ama huachi noya ya'huë-
 caiso marëhuë' sha'huitamaso marë'
 amatëranquën huë'nan. Quëmariso
 napoaponahuë', noya ya'huëcaiso
 marë' sha'huitëran, itërin.

¹²—Co'tana nani sha'huitëranquën.
 Siniro anitotërincosoráchin nonsarahuë.
 Co caora nohuanto ma'sha ta'cahuaso'
 nanitërahuë', itërin Paramori.

¹³—Huëquë nipachin niquë'pa' quëpan-
 ta'inquën. Ina quëranso', israirol'sa
 ya'huëpiso co ya'ipi ni'saranhuë'. Cará-
 chin në'mëtë pëiro'sa intonquë ya'huërin-
 sopitaráchin ni'saran. Ina quëran noco-
 rahuaton, ama huachi noya ya'huëcaiso
 marëhuë' sha'huitëquë', itërin.

¹⁴Ina toshuaton, Pisca motopi hui'ni-
 motëncuë Paramo quëparin. Sohuimo
 noya ro'të itopiquë quëparin. Inaquë
 canchisë artaro ninin. A'naya a'naya
 artaroquë a'nara toroa'hua, a'nara
 carniro, inapita tēparinso' acorin.

¹⁵Inaquë Paramori, Paraco itapon:

—Isëquë ma'sharo'sa tēpatë acorëso
 pirayan ninaantaco. Caso Siniro
 nacapiapo amasha pa'sarahuë, itërin.

¹⁶Pa'pachina Siniorori Paramo naca-
 piaton, ma'sona taantacaso anitotaan-
 tarin. Ina quëran itapon:

—Paracotaquë paantarahuaton,
 carinquën anitotëranquënso chachin
 sha'huitonquë', itërin. ¹⁷Paramoso'
 paantarahuaton, Paraco huaniárin
 quënancoantarin. Artaroquë ma'sha
 acopiso' pirayan huaniárin. Moapo

hua'ano'santa', inaquë yamorapi.
 Naporo' Paracori itaantapon:

—¿Ma'ta Siniro itërinquën? itërin.
¹⁸Itohuachina, Paramoso' Yosëri anito-
 tërinso', sha'huiaantarin:

“Paraco, quëmaso' Sipor hui'-
 ninquën.

Noya natanquë sha'huichin-
 quën:

¹⁹Yosëso co canpoa pochinhuë'.
 Co nisha nisha nonaton nonpi-
 ninhuë'.

Ma'sona topachina, inachachin
 nisarín.

Catahuatacaso sha'huihuachina,
 catahuatërin.

²⁰Nani Yosë camairinco israirol'sa
 noya ya'huëcaiso marë' sha'-
 huita'huaso'.

Yosëri chachionta nani inapita
 noya ya'huëcaiso marë' sha'-
 huitërin.

Napoaton co nanitërahuë'
 naponin ya'huëcaiso marë'
 sha'huita'huaso'.

²¹Siniorori israirol'saso', noyasá-
 chin ni'nin.

Cacopo shinpita ni'tona', co
 manta yaonpotërinhuë'.

Napoaton inahuarinta', hua'anën
 pochin nicatona pa'yatopi.

²²Tanan ohuacaso' no'huitohua-
 china, pomonën quihuirin.

Inapochachin israirol'santa',
 Yosëri chiniquën nanantaton

Iquipito quëran ocoirin
 ni'ton,

inasáchin quihuípi.

²³Cacopo shinpitaso', ma'sha onpo-
 tacaiso marë' nonënpachina-
 ranta',

co manta onpoapihuë'.

Shontapirinahuë tēranta', israirol'-
 saso co manta onpoapihuë'.

Ipora chachin israiro'sa sha'huitahua':

¡Canpitacha tëhuënchinso',
Yosëso catahuarinquëma
paya!

Catahuatëinquëma inaso', huë-
huëpiro nininsopita ninin,'
itahua'.

²⁴ Yosë piyapinënpita nani huanipi
huachi.

Pa'pini' yamapintërinso pochin
inahuaso nipona'.

Mapintaquë huarë' pa'pini'
chinotërin.

Ina pochin inahuaso' nisapi.
Mapinën huënai' o'óta huarë'
sanorinso pochin nisapi,"
tënin Paramo.

²⁵ Naporo' Paracori, Paramo itapon:
—Israiro'sa ama huachi noya
ya'huëcaiso marëhuë' sha'huitamaso'
co nanitëranhuë' ni'quëhuarë', jama
nipachin noya ya'huëcaiso marënta'
sha'huitëquësohuë'! itërin.

²⁶—Nani sha'huitëranquën pora:
“Caso Siniro camaitërinso'ra'chin nisa-
rahuë,” itëranquën, itërin Paramori.

²⁷—Huëquë nipachin a'na parti
ya'huërë' quëpanta'inquën. Tapona
inaquëso', Yosë quëtërinquën israiro'sa
ama huachi noya ya'huëcaiso marëhuë'
sha'huitamaso', itaantarin Paracori.

²⁸ Napotahuaton, Piro motopi hui'nimo-
tën'pa' Paramo quëpantarin. Ina quëran
notëtöhuatëra, ya'ipi inotëro parti quënan-
tëre'. ²⁹ Inaquë Paramori, Paraco itapon:

—Isëquë chachin canchisë artaro
nitoco. Inaquë ahuiquitacaso marënta',
canchisë toroa'hua, canchisë carniro,
inapita quëquë', itërin. ³⁰ Ina nata-
nahuaton, Paracoso' ina inachachin
ninin. Ma'sha tëparahuaton, a'naya
a'naya artaroquë a'nara toroa'hua,
a'nara carniro acorin.

24 ¹ “Siniroso nipirinhüë', israiro'sa
noya ya'huëcaiso marë' sha'-
huita'huasoráchin nohuantërin,” tënin
Paramo yonquiaton. Napoaton co huachi
i'hua pochin nininhüë'. I'huaso', Sini-
rori ma'sona anitotacaso marë' amasha
pa'nin. Iporaso' co pa'ninhüë'. Ina quë-
ranchin inotëro parti notëtërin. ² Ya'ipi
israiro'sa ya'huëpique', a'na huënton
a'na huënton në'mëtë pëinëna ótëna'-
piapi quënanin. Naporo chachin Yosë
ispiritonëni, ya'coancantërin huachi.
³ Ya'coancantohuachina, Yosë yonqui-
rinso sha'huiton naporin:

“Caso Paramoco. Tatahuëso',
Piro itopi.

Yosë nohuantërinso' nitotato,
no'tëquën sha'huitaranquën.

⁴ Yosë ispiritonën ya'coancan-
tohuachincora, noya noya
nitotërahuë.

Yosë chachin nanan anitotë-
rinco.

Co huë'ëporahuë', hua'narëso
pochin quënanahuë.

Ina Yosëso ya'ipi nanitaparin.

⁵ Cacopo shinpitanquëma nina-
maso':

¡Ma noyápiachincha në'mëtë
pëinëmaso paya!

Israiro'sanquëma ninamaso':

¡Ma noyápiachincha ya'huëra-
maso paya!

⁶ Palmeraro'sa panshinquë sha'-
piso pochin ya'huërama'.

Yanco imino'sa i' yonsanquë
sha'piso pochin ya'norama'.

Siniro shinparotërinso pochin
ninama'.

Nonara i' yonsanquë huaniápo-
rinso pochin ya'huëramaso
ya'norin.

⁷ Israiro'saso', notohuaro' i'sha
ya'huëtapi.

O'ocaiso', sha'topiso opotacaiso',
 inapita marë' ya'huëtapi.

Copirnonënanta', chini chiní-
 quën nanantapon.

Napoaton Acaco copirno cana-
 miatapon.

⁸ Tanan ohuacaso' no'huitohua-
 china, pomonën quihuirin.

Inapochachin israiro'santa',
 Yosëri chiníquën nanantaton

Iquipito quëran ocoirin ni'ton,
 inasáchin quihuípi.

Israiro'saso', nisha nisha
 nacion'sa canapona'.

Ma'sha capatë pë'yarëso pochin
 inimicoro'sa nitapona'.

Nansëna pa'qui pa'quitatona',
 pë'chinan shinërënëna quëran
 papito papitotapona'.

Ina pochin inimicoro'sa nitapona'.

⁹ Israiro'sa chinotai marë'
 quëhuënpachinara,

pa'piniro'sa pochachin niconpi.
 Co macari tëranta ochinana-
 ponhuë'.

Inpitarisona inapita noya
 ya'huëcaiso marë' sha'huito-
 huachina',

inapitanta noya ya'huëcaiso
 marë' sha'huitapona'.

Inpitarisona ama huachi noya
 ya'huëcaiso marëhuë' sha'-
 huitohuachina, inapitanta
 inapotacaiso ya'huërin,"
 tënin.

**Paramo ninoton
 sha'huiantarinso'**

¹⁰ Paramo naporinso natanahuaton,
 Paracoso pa'pi no'huitërin. No'huitaton
 pinca tēcapon pochin tapon:

—Inimiconëhuëpita ama huachi noya
 ya'huëcaiso marëhuë' sha'huitëquë', ta'to
 amatopiranquënhuë', nani cara cararo

noya ya'huëcaiso marë' sha'huitëran.

¹¹ Noya nicatënquën na'con yaacana-
 piranquënhuë', Siniro ya'copirinquën
 ni'ton, co inapotaranquënhuë'. ¡Iporaso'
 ya'huëranquë paantaquë huachi! itërin.

¹²⁻¹³—Co'ta nani hua'ano'sa a'pa-
 ransopita sha'huitërahuë: “Paraco
 pëinënquë, oro, prata, inapita amën-
 tatahuaton quëtopirincuhuë tëranta',
 Siniro camaitërinSORÁchin nisarahuë.
 Caso caora yonquinëhuë quëran ama
 huachi noya ya'huëcaiso marëhuë'
 sha'huita'huaso' co nanitërahuë'. Noya
 ya'huëcaiso marë' sha'huica'huasonta co
 nanitërahuë',” itërahuë. ¹⁴ Iporaso' mini
 quëma naporanso chachin, ya'huëra-
 huëquë paantarahuë. Napoaponahuë',
 co'huara pa'shátërasocohuë', ma'sona
 pasopita a'na tahuëri onpotiinquëmaso
 sha'huichinquën.

¹⁵ Naporó' Paramo, Yosë yonquirinso
 sha'huirin.

“Caso Paramoco. Tatahuëso',
 Pioro itopi.

Yosë nohuantërinso' nitotato,
 no'tëquën sha'huitaranquën.

¹⁶ Yosë ispiritonën ya'coancantohua-
 chincora, noya noya nitotërahuë.

Yosë chachin nanan anitotë-
 rincó.

Co huë'ëporahuë', hua'narëso
 pochin quënanahuë.

Ina Yosëso chini chiníquën
 nanantaton ya'ipi nanita-
 parin.

¹⁷ A'na tahuëri napocaso sha'huia-
 rahuë.

Hua'qui quëran niponahuë
 nanipon.

A'na tahuëri a'nara israiro'sa
 copirnonëna ya'huëapon.

Tayora a'pininso pochin
 nica-ton, Cacopo shinpita
 catahuapon.

Moapo piyapi'sa ata'huantapon.
Ya'ipi Sito shinpita napotapon.

¹⁸ Itomoro'santa misëapon.
Inimiconën Sëir itopiso'
no'panën, mataton hua'anën-
tapon huachi.

Israiro'saso' ahuëtohuachina',
canatëra'piapona'.

Napopiso', nisha nisha parti
nahuinapon.

¹⁹ Ina copirnosó', Cacopo shiin
nisarin. Inaso', inimicoro'sa
minsëapon.

Ninanoro'saquë ya'huëpiso',
ya'ipi noyá tiquiapon,” ténin.

²⁰ Amaricoro'sa ya'huëpiquë notëra-
huaton, Yosë yonquirinso sha'huiantarin:
“Amaricoro'saso', chini chiní-
quëno'sa'.

Napopirinahuë', israiro'sari
noyá ata'huantapon,” ténin.

²¹⁻²² Quini quëran pipisopita ya'huë-
piquënta notërahuaton, Yosë yonqui-
rinso sha'huirin:

“Quini quëran pipiramasopi-
taso', noyá niacorapitoma
ya'huërama'.

Natëtëro'saquë inaira hua'hua-
tërinso pochin ya'huëpira-
mahuë',

inaira pë'pëtë' huiquitërinso
pochin, asiriario'sa minsëa-
rinquëma'.

Inapoatona', ya'huëpi'pa'
quiquiarinëinquëma',” ténin.

²³ Ina quëran Yosë yonquirinso',
sha'huiantarin:

“¡Ma'huantacha nisapi paya!
Yosë napohuachin: ¿Inpi-
tacha cha'ërë'poya?

²⁴ Sontaro'sa Chipri quëran
nancharo'saquë huë'sapi.
Asiriario'sa minsërahuatona
ata'huantapona'.

Ipiri itopiso' nacionta', napota-
pona',” ténin.

²⁵ Yosë yonquirinso sha'huirahuaton,
Paramoso ya'huërin'pa' paantarin.
Paraconta ya'huërin'pa' pa'nin anta'.

Cosoi, Moisésë ya'huërenamën ya'coninso'

27 ¹² A'na tahuëri Siniotori Moisésë
itapon:

—Aparin motopiquë pantarahuaton,
israiro'sa no'pa' quëtarahuëso' notë-
quë'. ¹³ Nani ni'patan, inaquë chimi-
naran huachi. Inapoatan, iya masho
Aaron pochachin shimashonënpita
quënancoanan. ¹⁴ Sin inotëro parti
ni'sëma capa i'sha ni'ton, israiro'sa
no'huirinaco. Naporo' catoma chachin
camairanquëma'. Camaipiranquëmahuë',
canpitaso no'huitatoma co noyahuë'
ninama'. Camairanquëmaso chachin
ninama naporini, israiro'sa noya ni'ito-
nacohuë'. Miripa i'shanaquë napora-
maso yonquiato napotaranquën. Inaso
i'sha', Catisë parti ya'huërin, itërin.

¹⁵⁻¹⁷ —Sinioro quëmasáchin Yosën-
quën. Quëma nohuanton ya'ipicoi
nanpirai. Piyapinënpita catahua-
caso marë' a'nara hua'an acoquë'.
Co acohuatanhuë', ohuicaro'sa co
hua'anëhuanhuë pochin israiro'sa
nicapona', itërin Moisésëri.

¹⁸ —Non hui'nin Cosoi itëramaso',
nani huayonato ispiritonëhuë aya'coan-
cantërahuë. Ina së'huamotorahuaton,
israiro'sa catahuacaso marë' acoquë'.

¹⁹⁻²⁰ Ina quëran Iriasaro corto hua'anquë
quëpaquë'. Naporahuaton, ya'ipi israi-
ro'santa ni'tonëinquë ya'huërtiinquënso
sha'huitëquë'. Ya'ipi israiro'sa natëri-
nëno pochin, inanta natëcaiso marë'
sha'huitacaso ya'huërin. ²¹ Napoapona-
huë', Cosoi hua'an ya'conaton ma'sona
yanipachin, Iriasaro corto hua'anquë

pa'sarin. Inari huachi Cosoi ya'huë-rënamën sha'huita'huaso marë' Orin^a quëran natanaponco. Anitotërahuëso chachin Cosoiri israiro'sa camaiapon, itërin.

²²⁻²³ Siniorori camairinso chachin Moisësëso', ya'ipi ninin. Cosoi

masahuaton, Iriasaro corto hua'anquë quëparin. Naporahuaton ya'ipi israiro'sa niyontonpiquë sha'huitërin inari ya'huërëtacaso'. Ina quëran së'huamoto-
torahuaton, ina marë' Yosë nontërin. Inapotaton israiro'sa camaicaso marë' acorin.

^a27.21 *Orinso'*: Nisha nisha yonquirapipi. Iráca Israiro hua'ano'sa ma'sona no'tëquën yanitotohuachina: Orin, Tomin, inapita itopi quëran Sinioro natanpi. Natanpachinara, inari nohuantërinso' inapita quëran no'tëquën anitotërin.